

Za ideale človeštva

Zgodovina družine Kennedy je polna človeške tragedije. Čeprav plavajo njeni člani v bogastvu, njihovim moškim članom ni dano, da bi ga uživali ali se z njim okoristili pri zasledovanju političnih ciljev, ki jih izpovedujejo.

Prvi udarec je prišel nad družino, ko se je leta 1944 — sredi druge svetovne vojne — ubil v letalski nesreči skupaj z ženo Rose najstarejši sin Joseph Kennedy — Joseph Kennedy mlajši. Samo mesec dni kasneje je padel na fronti v Franciji mož Kathleen Kennedy, sestre omenjenega Josepha. Sama Kathleen je svojemu možu sledila čez štiri leta. Tudi zanjo je bil usoden padec letala. V avgustu 1962 je umrl dva dni po rojstvu sin Johna Kennedyja in njegove žene Jacqueline — Patrick. Naslednje leto so morilski strelji v Dallasu 22. novembra 1963 pretrgali nit življenja samemu predsedniku Johnu Kennedyju. Toda nesreč za družino Kennedy s tem še ni bilo konec. Leta 1965 se je zrušilo letalo, v katerem je potoval najmlajši od bratov Kennedy — Edward. Težko se je poškodoval, a končno ozdravel.

Le Robert Kennedy — pradednjak v vrsti bratov — se je zdel varen pred udarci zle usode. Hitel je od uspeha do uspeha in bil že na tem, da se povzpne za predsedniškega kandidata v taboru demokratske stranke. Toda strelji v Los Angelesu 4. junija opolnoči so tudi njega dokončno izločili iz družbenega dogajanja. Po 25 urah agonije je umrl še on. Svoj zadnji počitek je našel ob strani svojega brata Johna na vojaškem pokopališču Arlington v Washingtonu.

Do bratove smrti Robert Kennedy ni razmišljal o tem, da bi se kdaj potegoval za najvišjo čast v državi; hotel je biti bratu le zvest sodelavec in svetovalec. Toda tragični strelji v Dallasu so ga neizprosno vedno bolj potiskali na to pot. Razšel se je z novim predsednikom Johnsonom, postal senator v New Yorku in prehajal vedno bolj v opozicijo z vladno usmerjenostjo zunanje in notranje politike. Ostajalo je le odprto vprašanje: kdaj zavržiti korak proti predsedniškemu mestu v Beli hiši: leta 1968 ali leta 1972. Spričo dramatičnega razpleta v Vietnamu se je končno odločil, da vstopi v volilni spopad že letos. Izgledi na uspeh so postajali vedno večji. Zadnje politično znago je slavil nekaj ur pred svojo smrtjo. V Kaliforniji je prejel na primarnih volitvah največ glasov, 46 odstotkov. V predmestju Los Angelesa v Wattsu so črnci utirali pot njegovemu avtomobilu s klici: „Prostor našemu predsedniku Kennedyju!“ V črnem naselju Harlem v New Yorku so ga imenovali „naš modrooki brat“. Bil je doma med rudarji v njihovih rovih ter med poljskimi delavci v delti reke Mississippi na globokem jugu. Dedič izredne bogatije je postal pristen kandidat revščine in upanje ponižanih ter razžaljenih. Bil je eden redkih ameriških politikov, ki so se znali resnično pogledati v težave in značaj tako črncev kot mladih ljudi.

„Mladi po vsem svetu — je dejal že pred štirimi leti v govoru na visoki šoli v Philadelphiji — stopajo s svojo revolucijo naprej in nas ne čakajo. Oni sledijo svojemu času. Upirajo se obstoječemu redu, upirajo se sistemu, ki zavira napredek. Toda zgodovina je na njihovi strani, zato bodo njih prizadevanja ne glede na ceno tako ali drugače kronana z velikim uspehom. Jutrišnji svet bo nosil pečat njihovih idealov in ciljev.“

Na mlade ljudi in v prihodnost so bile prav tako obrnjene njegove besede, ko je pred kratkim dejal: „Če bi postal predsednik, bi po vsej deželi poiskal mlade in nadarjene ljudi s svežimi idejami, ki jih nič ne veže na preteklost, marveč le na bodočnost. Pripeljal bi jih v Washington, da bi tam sprostil svoje duhovne moči.“

Zahteval je revizijo ameriške zunanje politike, zlasti glede Vietnoma, opozarjal pred skrajnostnimi stališči in zagovarjal mednarodno sodelovanje tudi s Sovjetsko zvezo ter rdečo Kitajsko. „Ne smemo se zanašati le na jedrsko orožje. Naj poženemo v nekaj urah ves svet v zrak? Odgovorni smo za življenje in smrt celotnega človeštva. Se zavemo, kaj to pomeni za našo vest?“

Morda je življenjski „Credo“ pokojnega Roberta

Severnovietnamsko tajno orožje: Sovjetske rakete v ribiških čolnih

Hanoi je poslal prvič helikopterje v Južni Vietnam

Ameriški tajni policiji se je posrečilo rešiti uganko o prevozu sovjetskih raket velikank iz Severnega Vietnoma v mesto Saigon: težki izstrelki, s katerimi komunisti že več tednov sem povzročajo obup in strah pri prebivalstvu južnovietnamskega glavnega mesta, potujejo na tovornjakih iz Severnega Vietnoma čez Laos v Kambodžo, tu razstavljene na več delov naložijo v majhne ribiške čolne, ki priplovejo po južnovietnamskih džungelskih rekah do Saigona. Rakete, ki se nahajajo skrite v nepremočljivih posodah, potem tam s čolni vred potopijo, kjer ležijo mesece na dnu rek, preden jih komunisti ponoči dvignejo in odpravijo na izstrelna oporišča. Po vesteh ameriških vojaških predstavnikov je dejansko skoraj nemogoče zavreti prevažanje ruskih raket, ker plove dan za dnem na tisoče teh malih čolnov (sampan) po južnovietnamskih rekah.

Na temelju zemljepisnega položaja se zdi, da bi bilo v okolici Saigona — trimilijonskega mesta, ki je obdan z brezštevilnimi rečnimi rokavi, sistematično iskanje raketnih skladišč brezuspešno.

Vietkong si je za trajno obstreljevanje Saigona izbral izredno ugoden čas. Sedaj

tam močno dežuje, kar daje južnovietnamskim rekam dovolj vode, s tem pa je omogočeno, da tudi v najmanjših rečnih rokavih lahko vozijo s temi čolni.

Kljub spoznanju, da morejo komunisti prevažati njihove izstrelke neovirano do Saigona, je ameriško vojaško poveljstvo prepričano, da jim je spodletela namera stordnevnega obstreljevanja z raketami, kajti novo električno orožje omogoča namreč Američanom, da morejo pričeti že eno minuto po komunističnem raketnem napadu z rušenjem sovražnik raketnih oporišč. Iz tega sklepajo ameriški izvedenci, da je komunistični pohod na Saigon končnoveljavno razbit.

Hanojski helikopterji v Južnem Vietnamu

Prvič, odkar se je vnela vojna v Vietnamu, so se v nedeljo južno od demarkacijske črte med Severnim in Južnim Vietnamom pojavili hanojski helikopterji sovjetskega izvora. Po podatkih ameriškega vojaškega predstavnika v Saigonu, so ameriška letala na področju demarkacijske črte sestrelila sedem takih helikopterjev. Verjetno so hoteli le-ti odložiti orožje na artilerijskih položajih.

Odbor OZN odobril pogodbo proti širjenju atomskega orožja

Politični glavni odbor Organizacije združenih narodov je v ponedeljek, 10. junija, z veliko večino odobril ameriško-sovjetsko pogodbo proti neširjenju atomskega orožja. Podpis pogodbe bo mogoč v prestolnicah držav: v Washingtonu, Londonu in Moskvi.

Pogodba je bila odobrena z 92 glasovi proti 4 in 22 vzdržanimi. V glavni skupščini pa je za resolucijo glasovalo 95 držav članic: 4 proti, 21 pa se jih je vzdržalo.

Proti sporazumu so glasovale Albanija, Kuba, Tanzanija in Zambija. Od važnejših držav so se vzdržale Brazilija, Francija in Indija. Države, ki so imele resne pomisleke proti načrtu, kakor na primer Japonska, Romunija in Švedska, pa so glasovale za pogodbo, čeprav Sovjetska zveza in ZDA niso vnesle v zadnji načrt bistvenih sprememb, ki so jih nekatere države zahtevale.

Ameriški predsednik Johnson, ki je prišel nepričakovano v New York, je govoril pred skupščino, kjer je izrekel zadovoljstvo nad odobritvijo pogodbe ter izrazil željo, naj bi se še nadalje zmanjšala oborožitev. Johnson je izjavil, da je ta pogodba najvažnejši mednarodni sporazum na področju razorožitve, ki je bil sklenjen od začetka jedrske dobe, in najvažnejši korak na poti miru, ki je bil storjen, odkar obstajajo Združeni narodi. Pogodba je orodje miru, ki lahko da svetu dragocen čas, da se zavaruje pred jedrsko nesrečo. »Medtem,« je nadaljeval Johnson »poudarjam v imenu

vlade ZDA našo odločnost, da se bomo trudili, da bo to samo prvi korak na poti odprave nevarnosti jedrske vojne.«

Zatem je Johnson dejal, da bodo ZDA naglo nastopale za podpis pogodbe in da jo senat odobri. Dodal je, da bodo ZDA strogo spoštovale obveznosti na podlagi pogodbe ter bodo nadaljevale pogajanja za učinkovite ukrepe, da bi se ustavila jedrska oboroževalna tekma in da bi se zmanjšale sedanje jedrske zaloge. Dejal je nato, da morajo nejedrske države, ki bodo podpisale pogodbo, dobiti zagotovila od jedrskih držav, predvsem od ZDA in SZ, da ne bodo zgubljele časa pri iskanju načina za zmanjšanje oboroževalne tekme. ZDA nameravajo poslati svoje predstavnike v Ženevo, da začnejo razgovore o omejitvi strateških in obrambnih sistemov jedrskega orožja.

Peking je označil pogodbo proti širjenju atomskega orožja, kot običajno, kot sovjetsko-ameriško zaroto proti Kitajski.

Češkoslovaški zunanji minister v vzhodnem Berlinu

Novi češkoslovaški zunanji minister Hajek je v ponedeljek nenadoma odpotoval na uradni obisk v vzhodni Berlin. Prihod gosta iz Prage je sledil le nekaj dni po doslej najostrejših vzhodnonemških napadih proti sedanji češkoslovaški politiki. O vsebini Hajekovih pogovorov niso doslej nič objavili.

dijo stvari in se sprašujejo: zakaj tako? Jaz pa sanjam o novih stvareh in si govorim: zakaj jih ne uresničiti? Zato ne želim, da bi se mojega brata idealiziralo ali poveličevalo po smrti; naj ostane v spominu ljudi tak, kot je bil v življenju!“

Zares, življenje Roberta Kennedyja ne potrebuje idealizacije. Živel je za ideale, ki jih je črpal iz svojega krščanskega svetovnega nazora in za te ideale je prelil svojo kri. Kri mučenec pa je seme novih nosilcev plemenitih idej. Zgodovina krščanstva to izpričuje na vsak korak.

K. G.

OBJAVA

SPREJEMNI IZPITI na Državni gimnaziji za Slovence bodo v soboto, dne 6. julija 1968, ob 8. uri zjutraj. Sprejemni izpit za 1. razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo. Izprašuje se snov 4. šolske stopnje. Glede vstopa v višje razrede pa je potreben osebni razgovor z ravnateljem šole.

Prijave za sprejemne izpite lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa pismeno na naslov: Direktion des Bundesgymnasiums für Slowenen, 9020 Klagenfurt, Lerchenfeldstr. 22.

Predložiti je treba tele dokumente:

1. rojstni list,
2. spričevalo 4. šolske stopnje ljudšole,
3. dokaz avstrijskega državljanstva.

Popis učenca pošlje vodstvo ljudske šole neposredno na naslov ravnateljstva Državne gimnazije za Slovence.

Ravnateljstvo

Matura na Slovenski gimnaziji

17. in 18. junija je bila na Državni gimnaziji za Slovence ustna matura. Od 19 učencev 8. razreda je bilo k ustni maturi pripuščenih 18. En dijak bo polagal ustne izpite zaradi bivanja v bolnici šele jeseni. 17 dijakov (14 fantov in 3 dekleta) je zdelo maturitetni izpit, med njimi dijakinja Rozi Besser, Marija Rutar ter dijak Ludvik Karničar z odličnim uspehom. Maturitetni komisiji je predsedoval nadzornik dr. Valentin Inzko.

V sredo, dne 19. junija, so se zbrali dijaki v kapeli provincialne hiše k zahvalni božji službi, med katero jih je nagovoril s smernicami za življenje prof. dr. Janko Polanc.

Nato je sledilo srečanje v prijetnem domačem krogu. Na tem slavlju so spregovorili: zastopnik maturantov Ludvik Karničar, razrednik prof. Franc David, ravnatelj gimnazije dr. Pavle Zablatnik, nadzornik dr. Inzko, v imenu staršev pa je spregovoril besedo zahvale vzgojiteljem ljudskošolski ravnatelj Mirko Srienc.

Politični opazovalci sodijo, da bo Hajek poskusil zavreti kritične glasove vzhodnega Berlina s stvarno in jasno razlago praške politike. Izjave vzhodnonemških državnikov proti sprostitvi, uvedbi samouprave, in demokratizaciji socialističnega sistema, so v zadnjih tednih očitno skalile dobre odnose med obema deželama.

Zdi se, da je najnovejša sovjetska kritika proti novemu praškemu vodstvu za zdaj končana. Praški pomočnik predsednika parlamenta Zednik je v ponedeljek poročal, potem ko se je vrnil iz Moskve, o presenetljivem dejanju sovjetskega partijskega vodje Leonida Brežnjeva, kar je celo češkoslovaške politike presenetilo. Pri sprejemu v Kremlju je Brežnjevi zavrnil vse obtožbe, češ da bi bila Moskva poskušala vmešavati se v notranje zadeve Češkoslovaške.

»Nikoli ne bi pričakoval solz v obeh tako visokega sovjetskega državnika in starega vojnega heroja,« je dejal Zednik v Pragi. »Brežnjevi pa je imel solzne oči, ko mi je izjavil, da je Sovjetska zveza pripravljena braniti se celo pred mednarodnim sodiščem zaradi gornjih obdolžitve, ki so jih izrekli proti njej v zvezi z dogodki na Češkoslovaškem.«

Brežnjevi je izjavil, da ni nikoli izdal navodil, ki bi bili naperjeni proti najnovejšim praškim dogodkom, je poročal Zednik.

Politični teden

Po svetu ...

ULBRICHT JE STISNIL ZAHODNI BERLIN POTNI LIST ZA POTOVANJE ČEZ VZHODNO NEMČIJO

Vlada Vzhodne Nemčije je minuli teden uvedla obveznost potnega lista in vizuma za vse državljane Zahodne Nemčije, ki prebivajo v Zahodnem Berlinu, pa potujejo čez Vzhodno Nemčijo (med bivšo prestolnico in Zvezno republiko) ali pa v Vzhodno Nemčijo.

To je objavil notranji minister Vzhodne Nemčije Dickel, ki je dejal, da gre za posledico izjemnih zakonov, ki jih je odobril parlament v Bonnu (glej članek v našem listu, številka 24, stran 12, pod naslovom »Velika večina za izredne zakone v Zahodni Nemčiji«) in ki dajejo zvezni vladi posebno moč v času vojne ali drugačne krize. Minister je napovedal, da bodo sprejeti novi ukrepi tudi glede prevoza blaga med zahodnim Berlinom in Zahodno Nemčijo. Zagotovil pa je, da promet iz zahodnega Berlina in v mesto ne bo trpel škode in tudi gospodarske zveze med bivšo prestolnico in zunanjim svetom ne bodo imele negativnih posledic.

Nemški potniki so doslej za pot čez Vzhodno Nemčijo pokazali samo osebno izkaznico. Danes napovedan ukrep je zadnji v vrsti ukrepov, s katerimi hočejo oblasti Vzhodne Nemčije poudariti neodvisnost njih države ter obenem podkrepiti tezo, da je zahodni Berlin del Zahodne Nemčije.

Državljeni Zahodne Nemčije, ki hočejo obiskati vzhodni Berlin, bodo morali zaprositi za dnevno prepustnico, ki jo bodo priložili potnemu listu.

V Bonnu presojajo uvedbo potnega lista za potovanje med Zahodno Nemčijo in zahodnim Berlinom kot »skrajno resno«. Zvezni kancler Kiesinger je bil o tem obveščen med sejo vlade. Vest so takoj sporočili tudi ministru za združitev Wehnerju.

BRANDTOVI REALNI POGOVORI V BEOGRADU

Zahodnonemški zunanji minister je prispeval v četrtek preteklega tedna na dvodnevni uradni obisk v Jugoslavijo. Na letališču v Beogradu ga je sprejel njegov kolega Nikezić.

»Zelo sem zadovoljen s tem, kako so potekali pogovori v Beogradu,« je izjavil na tiskovni konferenci v Beogradu zunanji minister Willy Brandt. »Pogovori so bili objektivni in odkriti, brez velikih zahtev, usmerjeni so bili na tisto, kar je v tem trenutku moč rešiti.«

Brandt je povedal, da so med pogovori napravili nekakšno inventuro, da se na gospodarskem področju kaže pripravljenost Zahodne Nemčije do določene sprostitev (liberalizacije) v odnosih do Jugoslavije, da so se sporazumeli za pogovore o znan-

stveno-tehničnem in kulturnem sodelovanju.

Brandt je tudi napovedal pogovore o ureditvi položaja jugoslovanskih delavcev, zaposlenih v Zvezni republiki Nemčiji. Zahodna Nemčija je pripravljena pogovarjati se o odpravi vizumov, kar bi okrepilo sodelovanje v turizmu.

Brandt pri Titu

V petek, 14. junija, pa je sprejel jugoslovanski predsednik Tito na Brionih nemškega podkanclerja in zunanjega ministra Zahodne Nemčije in njegovo soprogo. Brandt sta spremljala zahodnonemški veleposlanik v Jugoslaviji Blachstein in ravnatelj političnega oddelka v zunanjem ministru Hans Rüte.

Tito je imel z Brandtom daljši iskren in odkrit pogovor o vprašanjih, ki zanimajo obe strani.

KJE JE ATOMSKA PODMORNICA SCORPION?

V Washingtonu so vse do ponedeljka, 27. maja, upali, da podmornica na atomski pogon Scorpion z 99 člani posadke ni izgubljena in da je njen kapitan, 36-letni Francis Slattery, zaradi neurja na Atlantiku počakal z vrnitvijo v oporišče Norfolk. Upanje je splahnelo ob sporočilu ameriške mornarice, da so dva tisoč kilometrov vzhodno od Norfolka na predvideni Scorpionovi poti našli na gladini morja velik oljni madež. Podmornica se namreč ni javila po radiu že od 21. maja. Napol uradne razlage poudarjajo, da podmornica ni izgubljena, ampak da je zakasnitev posledica posebnih navodil višjega poveljstva in neurja. Podmornica naj bi imela ukaz, da se ne javi in pripluje v pristanišče pod vodo. Ta podmornica je že nekajkrat izginila med manevri atlantskega pakta in leta 1962 se pred Irsko dva dni ni javila poveljstvu.

Scorpion tehta 3075 ton in sodi med najhitrejšje atomske podmornice v ameriškem ladjevju (35 vozlov pod vodo in 20 vozlov nad vodo). Veljal je 40 milijonov dolarjev. Je ena od šestih podmornic, namenjenih za podmorsko vojskovanje. Te podmornice so oborožene s torpedi in protipodmorniškiimi raketami velikega dosega, imajo pa tudi atomsko orožje. Njihova naloga je, da varujejo podmornice tipa polaris.

Scorpion je gonil sovjetsko podmornico?

Sedaj se ameriška javnost še vedno ni pomirila s tragičnim koncem velike podmornice na atomski pogon »Scorpion«, ki je izginila na poti od španske obale v Ameriko. Ameriški tisk je prišel zdaj na dan z domnevo, da je podmornica Scorpion morda naletela na eno izmed sovjetskih podmornic, ki krožijo po Atlantskem morju. Domnevajo, da se je ameriška podmornica vadila in da je zasledovala eno izmed sovjetskih podmornic. Poveljstvo ameriške vojske mornarice priznava, tako poroča agencija »UPI«, da je podmornica Scorpion, ki ji je poveljeval kapitan Francis

Slattery, imela posebno tajno nalogo; zato ji je bilo dovoljeno, da se lahko oddalji proti severu ali jugu od proge, ki ji je bila uradno določena; tako je bila 21. maja, ko so še imeli z njo radiotelefonski stik, 27 milj južno od te proge. Viceadmiral Arnold Shade, poveljnik ameriške podvodne mornarice, ni hotel dati nobene izjave o domnevi, da sovjetske podmornice krožijo po Atlantiku. To vprašanje mu je postavila komisija, ki preiskuje vzroke izginotja Scorpiona. Preiskava je doslej dognala, da je podmornica plula malo pod morsko globino ter se ni spuščala globlje ker niso bile naprave za potapljanje popolnoma v redu.

... in pri nas v Avstriji

ZBOR DELAVSKE ZBORNICE ODKLANJA ZAKON O ŽELEZNICAH

Na zasedanju avstrijske delavske zbornice so z vsoto odločnostjo odklonili zakon o zveznih železnicah, ker cilj, ki so ga zastavile avstrijske zvezne železnice, da bi postale samostojno gospodarsko telo — podjetje s svojim pravnim osebjem, ne more biti nikoli dosegljiv. Delavska zbornica je mnenja, da so za ozdravljenje tega velikega avstrijskega podjetja nujni sledeči pogoji:

- Poravnati bi bilo treba previsoka pokojninska bremena.
- Poravnati bi bilo treba izgube dohodkov iz socialnih podpor.
- Na novo se morajo urediti obratovalne, prevozne in tarifne obveznosti.
- Zagotoviti je treba financiranje bodočih investicij (naložb).
- Imeti je treba dovolj začetnega kapitala, država naj bi prevzela poroštvo v primeru neizogibnih večjih izdatkov ali primanjkljaja v dohodkih.

Predloženi zakonski osnutek ne ustvarja niti nujne finančne podlage niti ne daje poročila za kritje deficita (primanjkljaja). Po sodbi zbora delavske zbornice bi bilo nujno in bolj važno ustvariti skupni avstrijski prometni osnutek, v katerem bi bile točno začitane naloge avstrijskih zveznih železnic.

Zbor delavske zbornice vidi v osnutku zakona zveznih železnic veliko nevarnost za gospodarski obstoj avstrijskih železničarjev. Tako naj bi pogodbeno razmerje železničarskih nastavljenec v državi nadomestili s pogodbenim razmerjem drugega pravnega nosilca (v tem primeru samostojno gospodarsko telo avstrijskih državnih železnic OeBB). Tega pa smatra zbor delavske zbornice, da je gospodarsko premalo utemeljen, tako se zdi, da niso dolžnosti nasproti železniškim nameščencem zagotovljene.

STROGE KAZNI V JUŽNO-TIROLSKEM PROCESU V MILANU

Po trinajstih dneh sodne obravnave je v sredo, 12. junija, sodni zbor prizivnega sodišča po 21 urah posvetovanja stopil v sodno dvorano, kjer je predsednik Palma pričel brati rasožbo z drugega procesa proti petdesetimi Južnim Tirolcem, Avstrijcem in Nemcem, ki so bili obtoženi terorističnih dejanj. Čitanje je trajalo štirinajst minut. (Glej naša članka v Tedniku, številka 14 in 21. na 2. strani.)

Podobno se je zgodilo prošnji NS za slovensko gimnazijo v Celovcu. Ker ni bilo odgovora, je ameriška vlada vprašala na Dunaj, kje je akt. Zvezna vlada je ugotovila, da se je izgubil. Nato so ga iskali v Celovcu, na kar je tudi deželna vlada potrdila, da akta ne najdejo.

17. Vse to se je moglo dogajati zaradi brezbrižnosti vesil, ki so imele državo zasedeno, v prvi vrsti zaradi angleške zasedbene oblasti v Celovcu. V veliki meri pa tudi zaradi izdajstva matične države in slepe pokorščine koroških titovcev navodilom iz Ljubljane.

Te žalostne dobe, ko so se zaradi neednosti koroških Slovencev in brezbrižnosti matične države morda za vselej zamudile dragocene prilike za izboljšanje položaja koroških Slovencev, se je dne 11. 3. 1966 v klubu slovenskih študentov na Dunaju spomnil klubov novoizvoljeni častni predsednik dr. Joško Tischler z besedami: »Nikdar več nazaj v razmere od 1945–1955, ki so bile v škodo vsem koroškim Slovencem in ko smo bili Slovenci v posmeh večinskemu narodu!«

Doba 1955–1960

18. Dne 5. 5. 1955 podpisana državna pogodba je stopila v veljavo dne 1. 8. 1955.

Številni obtoženci so bili tokrat, to je v drugem prizivnem procesu, zaradi »krvo-prelitja« pri terorističnih napadih, obsojeni na 21 let ječe; v prvem prizivnem procesu se je kazni glasila na 15 let zavora. Najhujše kazni, to je po 30 let, so prejeli štirje Avstrijci: profesor glasbe Günther Andergassen, dr. Helmut Heuberger, dr. Alois Oberhammer in dr. Norbert Burger. Od te četvorice obtožencev se nahaja v italijanskem zaporu samo prof. Günther Andergassen, od teh se mu dve leti odpustita. Prvostopno sodišče ga je obsodilo na 30 let. Tožilec je zahteval 30 let z dvema letoma pomilostitve.

Kazni pri ostalih Južnih Tirolcih se glasijo: Andreas Ladurner (šest let in dva meseca), Rudolf Kofler (štiri leta in deset mesecev), Walter Rainer (štiri leta in štiri mesece), Franz Fischer (štiri leta, en mesec in devet dni ječe), Georg Klotz (tri leta in šest mesecev), Josef Alber (dve leti in deset mesecev), Richard Gutmann (dve leti in osem mesecev), Siegfried Mayr (dve leti). Eno leto in štiri mesece ječe pa so prejeli obtoženci: Richard Kofler, Walter Schilcher, Josef Almburger, Siegfried Graf, Alois Schönbauer, Johann Staffler, medtem ko je bil Georg Lanz obsojen na osem mesecev in 20 dni zavora.

Sojenje se je vršilo nad 50 obtoženci v drugem prizivnem procesu, vendar, če odštejemo oprostitev, je ostalo 37 obtožencev, ki so bili obsojeni na skupaj 394 let, šest mesecev in 19 dni. V prvem prizivnem procesu je bilo 56 obtožencev pri 20 oprostivah obsojenih na skupno 357 let.

Ko je gospa Andergassen, ki je, kakor tudi branilec, novinarji in avstrijski generalni konzul v Milanu profesor dr. Matscher, deloma v sodni dvorani deloma v bližini sodišča, prečula vso noč, je, ko je slišala, da je njen mož obsojen na 30 let, padla v objem svojega moža in oba sta jokala kot otroka.

Nemški državljani Herbert Kühn, Fritz in Heinrich Büniger so bili kaznovani na 26 let in osem mesecev zavora. Po 25 let in štiri mesece ječe pa so bili obsojeni Južni Tirolci: Siegfried Steger, Josef Forer, Heinrich Oberlechner in Heinrich Oberleiter.

Od ostalih Avstrijcev so prejeli Peter Kienesberger 25 let in dva meseca zavora, ing. Franz Freidl devet let in osem mesecev. Drugi so dobili manjše kazni, precej pa jih je bilo oproščenih.

OBDAVČENJE POLITIKOV: SEDAJ TRAJNA REŠITEV

Vprašanje obdavčenja politikov, o katerem smo pisali v prejšnji številki, je postalo zopet aktualno.

V parlamentarni frakciji Avstrijske Ljudske stranke so mnenja, da bi bilo prav smotrno, če bi hkrati z obravnavanjem zakona o davčnih spremembah v plenumu (celotni odbor parlamenta za zmerom uredili tudi obdavčenje politikov.

Tako je stopil ponovno v ozadje vladni predlog enotnega desetodstotnega davka za dve leti, ki naj bi doprinesel k ozdravljenju državnega proračuna. Sedaj si močno prizadevajo, da bi za trajno rešili ta problem.

Razprava o slovenskem manjšinskem vprašanju na Koroškem

Sestavil: Dr. Anton Podsterner

4

Razumljivo je, da v takih razmerah, ko je matična država sama točka koroške Slovence po glavi in jih izročala na milost in nemilost nemškemu socialistom in sta jim obe glavni nemški stranki v deželi bili naklonjeni in celo sovražni, koroški Slovenci tudi pri zvezni vladi, ki so jo ves čas po vojni do 24. aprila 1966 sestavljali socialisti in Ljudska stranka, ni našla razumevanja in pomoči. Tako se je dogajalo, da je deželna vlada socialistične večine odklanjala pristojnost za reševanje manjšinskih zadev na zvezno vlado. Zvezna vlada, ki je v njej imela večino Ljudska stranka, pa se je izgovarjala, da ji avtonomija zveznih dežel ne dopušča, da bi posegla vmes.

Tako je n. pr. na prošnjo NSKS, naslovljeno na zvezno vlado, da se pri deželni vladi ustanovi Narodnostni referat, kancler Figl preko deželnega glavarja odgovoril, da nima nič proti temu, saj je za manjšinsko zaščito pristojna deželna vlada. Glavar Wedenig pa je na isti list h kanclerjevemu odgovoru pripisal, da je za manjšinske zadeve

v polnem obsegu pristojna zvezna vlada. Deželna vlada pa bo od svoje strani pripomogla k pomirjenju. (Isti socialistični glavar je 7 let pozneje na lastno pest odpravil obvezno dvojezično šolo, da je pomiril naciste in socialiste.)

NSKS ni preostalo drugega, kot da se je obrnil osebno na državnega predsednika dr. Karla Rennerja. Dne 28. 10. 1950 je predsednik odposlancem NS priznal, da Figlov in Wedenigov odgovor ustvarja brezpravni položaj, ki si ga pravna država ne more dovoliti. Obljubil je posredovati pri obeh vladah.

Dne 27. 11. 1950 je Wedenig v drugem pismu zaprosil NS za mnenje, kako pristojnost bi tak referat moral imeti, da bi izpolnil pričakovane želje.

Dne 22. 12. 1950 je NS predložil glavarju in zveznemu kanclerju načrt za tak urad. Osnutka pa sta ostala v vladnih predalih, ker je daljnovidni zagovornik manjšin, dr. Karl Renner, kmalu za tem umrl.

V teku naslednjih 18 mesecev so imeli veleposlaniki 4 velesil neposredno nadzorstvo nad izvajanjem pogodbe, kar je dajalo manjšinam možnost, da se do konca leta 1956 pritožijo na veleposlanike, če bi Avzavzeli stališče do člena 7.

Ob podpisu pogodbe so voditelji koroških Slovencev takoj uvideli, da bo mogel biti člen 7 uresničen le v sodelovanju med njimi in zvezno vlado. Takoj so pričeli potrebne razgovore z gradiščanskimi Hrvati za skupni nastop.

Obe slovenski skupini na Koroškem (NSKS in Zveza slovenskih organizacij) in Hrvati so sporazumno v skupni spomenici zavzeli stališče do člena 7.

Slovenci so v njej zahtevali ohranitev obvezne dvojezične šole, gimnazijo, učiteljske, oddelke šolske nadzorne oblasti, dvojezično uradovanje, dvojezične napise ter enakopravnost na vsem kulturnem in gospodarskem področju. Zlasti so poudarjali potrebo, da se rešujejo vsa vprašanja glede izvedbe člena 7 sporazumno z manjšino.

Dne 11. 10. 1955 so spomenico izročili zvezni in deželni vladi in vsem podpisnikom pogodbe. Ker noben podpisnik pogodbe ni ugovarjal, je že samo s tem dokazano, da so Slovenci člen 7 pravilno tolmačili in niso zase zahtevali več, kakor

Dnevi lužiskosrbskega kulturnega festivala v Budyšinu

Pred dnevi je izšel v mariborskem »Večeru« izredno zanimiv članek mladinskega pisatelja Branka Rudolfa pod naslovom VITALNOST IN STOLETJA. Pisatelja so namreč povabili Lužiški Srbi na svoj kulturni festival v Budyšinu. In prav zaradi aktualnosti za nas koroške Slovence, ga tokrat prinašamo tudi v našem listu. (op. ur.)

Zakon o varovanju pravic srbskega naroda

Da ne bo pomote. Pod besedo kulturni »festival« danes razumemo slavnostno, pozornost vzbujajoče razkazovanje lepo oblikovanih kulturnih dosežkov. (V Pletersniku te besede še ni!) Ta, drugi »Festival srbskeje kulture« je imel čisto gotovo tudi to značilnost, vrh tega je bil pomembna politična manifestacija, prirejena ob dvajsetletnici sprejetja zakona o varovanju pravic srbskega prebivalstva (23. marca 1948). To je bil prvi državni zakon, ki je temu ljudstvu po tisočletnem zatiranju zagotovil človeške, normalne državljanske pravice! Takrat, pred dvajsetimi leti, ga je soglasno sprejel tedanji saški deželni zbor (Landtag) v Vzhodni Nemčiji. To je bil velikanski napredek glede na skromni ponos, s katerim je na primer naš Janez Trdina še leta 1905 napisal, da se na tem ozemlju še v domačem jeziku pridiga! Lužiskosrbsko ljudstvo, ta »mini narod«, pa še razdeljen na gornje in doljne Lužičane, ima prav fantastično, skrajno — in hudo neprijetno — razgibanostno zgodovino.

Ohranitev srbskega naroda

Takoj pa je treba zapisati, da ni samo čudež, da se je ohranil, drugi čudež je, da se je skozi vsa stoletja obdržal v svojem načinu življenja, svojih tipičnih posebnostih in posebni vitalnosti, za katero bi jim mi Slovenci mogli zavidati. Kajti civilizacija, ki nam je dala v roke toliko — uspešnih ali ne — obrambnih sredstev proti potujčevanju, nam je vsekar tudi vzela nekaj osnovne ljudske sile. Hm! »Ljudske sile«, ali ni to preveč abstrakten (nejasen) izraz, ali preveč diši po romantiki? Abstraktno je to mogoče trditi. Če pa kdo zares vidi (lužiško) srbske ljudske plesne in bleščeče uglajenosti, pa tudi sili, če sliši resnično »pramoč« njihovega petja, mu postane tak način izražanja razumljiv. Festival je bil resnično doživljaj v razgibanem sijaju in že zato vreden udeležbe.

Budyšin — Bautzen

In prišel sem v Budyšin, ki se nemški z dekretom od l. 1868 (spet obletnica) imenuje Bautzen, čudno romantično-lepo mesto, veliko nekako kakor sodobno Celje, s starimi stolpi, težkim obzidjem in presenetljivo množico prav lepih hiš v zavrtih ulicah ali ob trgih starega mesta. Neke posebnost! Prav zgoraj, »na vrhu mesta«, stoji mogočna cerkev, delno še prav zgodnje gotska, v njej pa je pregrada, ki deli katolike in protestante. Nič več. Obe veropovedi si delita prostor že od leta 1566 dalje v znamenju (kakor je videti, že ta-

krat mogoče) sožitja (ali kot bi danes rekli v pokonciskem duhu op. ur.) Čudno je, da se je v tem starem, slikovitem predelu ohranilo še toliko pristnega, saj je bilo mesto nekolikokrat strahotno prizadeto. V tri-desetletni vojni so ga požgali, v zadnji vojni je pošastno trpelo. In vendar ne samo stoji, temveč je v mogočnih zidinah, pa tudi v silhueti ohranilo očarljivo slikovitost. Taka slikovitost je mogoče simbolična tudi za festival z njegovim prikazovanjem žilave sile srbskega ljudstva, ki je v stoletjih kopnelo, pa je vendarle še danes sposobno, da svoje ljudske posebnosti kaže v živi, slikoviti podobi. Kajti — vsi vemo, da tu država plača ansambel plesalcev, pevcev, orkestra, igralcev itd. Vendar je očitno značilno, da ima tak majhen narod toliko prepričljivih talentov, da ti talenti očitno črpajo iz močne zakladnice ljudskih predstav, slikovitosti življenjskih navad in ljudskega temperamenta, ki je očitno nenavadno vitalen. Lužičanov je peščica, vendar so očitno prav nadarjeno ljudstvo in v sedanjih ugodnih razmerah lahko z določno verjetnostjo pričakujejo, da jim bo ta osnovna kvaliteta njihove nadarjenosti vsaj zagotovila obstoj.

Dvojezičnost

Z Lužiskimi Srbi lojalno sodelujejo posamezni nadarjeni, prijazni Nemci, vendar jih ni mnogo in so oni tisti, ki se prilagajajo. Po drugi strani je jasno, da je stoletni pritisk pustil sledove. Danes je tudi na tablah krajevnih oznak pod nemškim nazivom prebrati srbskega, tudi na cestah so napisali dvojezični, kakor na primer pri nas v Kopru. Ampak stvar gre dalje. Lužičan ima »normalno« dve imeni, nemško (tudi v potnem listu) in srbsko. To drugo je priznано ni pa splošno uporabno. To je samo eno znamenje dejstva, da nosi Lužiški Srb ne samo dve imeni, temveč — o tem ne more biti dvoma — tudi dve individualnosti, srbsko in nemško. Pojav nam je zelo dobro znan iz naše lastne zgodovine. Današnji Lužiški Srbi morajo kljub vsem (izredno obširnim) pravicam v mnogočem rešiti narodnostna vprašanja, pred katerimi smo Slovenci stali tako med leti 1848—1878. Postavlja se problem »reslavizacije« napol potujčenih Slovanov. Kljub ansamblom, kljub gledališču, kljub (zelo aktivni) založbi, umetnikom, ostali inteligenci, ki se poraja in raste, očitno srbski jezik še ni tako razširjen in priznan, kakor bi bilo želeti, tudi — kljub Festivalu.

Razumevanje Vzhodne Nemčije za Lužiške Srbe

Hkrati pa je — očitno — festival pomenil vse kaj več kakor samo manifestacijo in fasado. Zelo lepo je izražal življenjsko voljo ljudstva, hkrati pa bratsko razumevanje Vzhodne Nemčije. Kajti brez prav krepke finančne pomoči države festival ne bi bil mogoč. Tekel je od 18. do 26. maja. Že sam slavnostni sprevod dne 26. maja je prikazal srbsko zgodovino in sedanost v (do-

so zavezniki nameravali manjšini dati. Ta ugotovitev je pomembna zlasti glede zahtev, da se ohrani obvezna dvojezična šola.

Leto 1956

19. Drugo pomembno dejstvo je razsodba najvišjega državnega sodišča, ki je dne 15. 2. 1956 razsodilo, da je besedilo državne pogodbe samo po sebi že državni zakon in so potrebne samo izvršne odredbe.

Ne da bi izdal eno samo izvršno odredbo, je kancler Julius Raab, ki je državno pogodbo podpisal, izjavil, da so manjšinske zadeve v Avstriji vse v redu, le Italija ne izpolnjuje mednarodnih obveznosti.

Dne 21. 7. 1956 so slovensko delegacijo sprejeli inž. Raab, vicekancler Schärfl, poznejši državni predsednik, in zunanji minister inž. Figl. Slovenci so po 9 mesecih zahtevali odgovor na spomenico, zavrnilo gornjo Raabovo trditev in opozorili, da niti ena točka člena 7 še ni izvedena.

Kačler Raab je priznal, da to ve in obljubil, da bo vlada sporazumno z manjšino jeseni predložila potrebne zakone. Podobno je ta mož 7 let pozneje, leta 1963, ko je kandidiral za predsednika države, pisмено izjavil.

Ker do jeseni zvezna vlada ni nič storila,

so Slovenci o tem stanju obvestili podpisnike državne pogodbe.

20. Končno je dunajska vlada določila odbor 5 ministrov, ki naj bi pripravil potrebne zakonske osnutke za izvedbo člena 7. Predsednik odbora je bil zunanji minister inž. dr. Figl. Člana sta bila po dva od vsake vladne stranke. Od Ljudske stranke prosvetni minister dr. Drimmel in Slovencem nenaklonjeni vojni minister Graf. Od socialistične stranke notranji minister Oscar Helmer in pravosodni minister dr. Tschadek, ki pri socialistih ni bil dosti cenjen, ker je bil katoličan in ga je pozneje nadomestil bivši komunist dr. Broda.

Dne 17. 10. 1956 je ta odbor poklical zastopnike manjšin na posvetovanje na Dunaj. Koroške Slovence sta zastopala dr. Tischler in predsednik ZSO dr. Franci Zwitter. Koroško vlado so zastopali za socialiste glavar Wedenig, za Ljudsko stranko njegov namestnik Hans Ferlitsch in za svobodnjaško (nacistično stranko) državni svetnik Hans Rader. Po večurnem posvetovanju je inž. Figl izrecno zagotovil, da bodo zakonski osnutki predloženi zastopnikom manjšin, da zavzamejo do njih svoje stališče. Napovedal je tudi, da bo kmalu novo posvetovanje.

21. Tako je ob samih obljubah potekel

besedno) šestdesetih skupinah, ki so prihajale peš, na vozovih, na kamionih. Na kratko sprevoda ni mogoče dobro opisati. Bil je najbolj propagandno-demonstrativna sestavina festivala. Začel je s postavami nekoč svobodnega ljudstva, lužiskim županom, ki se vrača z lova; vrstile so se slike bojev, izkoriščanja in uporov. Presenetljivo pristni so se zdeli pruski oficirji in vojaki v očitno originalnih uniformah iz prejšnjega stoletja. Prav tako nacisti in njihovi »čas«. Na vozu so vozili (zelo zgovorno) veliko šolsko tablo, na kateri je bilo nekolikokrat po »učencevsko« gotsko zapisano: »Ich soll nicht wendisch quatschen« »Ne smem po srbsko brbrati« — pretresljivo za človeka, ki razume, kaj to pomeni. Nato zlom nacizma, simboliziran s (pravimi, sedanjimi) sovjetskimi vojaki v kamionu, na katerem je stalo s kredo »Hitler kaputt«.

Poleg teh »geselskih« podob pa se je — kakor omenjeno — uresničilo v teh dneh v Budyšinu vse polno prireditvev, zelo dognanih, zelo dobro zrežiranih, tekočih. Samih razstav je bilo pet — ena je bila tista mariborskih likovnikov. Nastopale so profesionalne in amaterske skupine, odrasli in (zanimivo) šolski otroci, igrali so seveda tudi amaterski orkestri kakor tisti delavcev iz podjetja »Črna pumpa« v Doljnih Lužicah. Nepozabni so bleščeči nastopi lužiskih državnih ansamblov. Od gostov mi je posebej napravil silen vtis izredno lep, barvit, graciozen, temperamenten nastop poljske folklorne plesne skupine Harman. Zelo krepko so poskalski nastopi presenetljivo tehnično dogranega ansambla sovjetske garnizije iz Draždan-Dresdena. Čehi in Slovaki so gostovali, delno med samimi domačimi in poleg njih, kot sokoreografi ali režiserji. Ampak — ob vseh gostih in vsej pomoči republike je ostalo očitno, da so na festivalu spregovorili Lužičani, Srbi, v presenetljivo pristni govoric, ki ji velja naša simpatija in naše prav iskreno občudovanje.

Druga knjiga 80-letne pisateljice Fiori

Pri založbi Lerici v Rimu je izšla knjiga italijanske pisateljice Cesare Fiori. »Proibito vivere«. To je zbirka petindvajsetih novel, ki predstavljajo življenje neke vasi v Sabinah, v obdobju šestdesetih let t. j. od 1902. Osnovna misel teh pripovedi ni nujno vezana na Sabine, temveč na katerikoli kraj, kjer je človek ponižan in onečaščen od sočloveka, in v tem je njihova velika vrednost. Pregovor knjigi je napisal Cesare Zavattini, ki pravi med drugim: Cesira Fiori je posvetila vse svoje življenje visokemu poslanstvu: boju za dostojanstvo človeka. Podoba na ovitku knjige je delo Carla Levija. Po knjigi »Una donna nelle carceri fasciste«, ki je izšla leta 1966 in ki je naletela na velik odmev tako pri bralcih kot pri kritiki, je »Proibito vivere« druga knjiga skoraj osemdesetletne pisateljice, ki je še polna načrtov in pripravila za tisk še dva svoja romana.

18-mesečni rok, v katerem so imele velesile pravico, da po veleposlanikih nadzorujejo izvajanje državne pogodbe. Zvezna vlada očitno ni marala v tem roku glede člena 7 nič določenega storiti in hkrati je z obljubami hotela prepričati, da bi se manjšine pred potekom roka na veleposlanike pritožile.

Vendar ji to ni uspelo. Zastopniki Slovencev in Hrvatov so veleposlanike obvestili, da Avstrija člena 7 še ni pričela izpolnjevati. Avstrijci so jim zaradi tega seveda očitali veleizdajo in iredentizem, čeprav so se poslužili le pravice, katero jim je dala državna pogodba, ki je bila od začetka že del državne ustave. Če se manjšini ne bi pritožili, bi pa Avstrijci mogli kdaj pozneje to navajati za dokaz, da sta bili manjšini že tedaj popolnoma zadovoljni s položajem, kakor so trdili pri pogajanjih za državno pogodbo glede koroških Slovencev, da se niso po prvi svetovni vojni nikoli pritožili na Zvezo narodov.

Amerikanci in Rusi so res posredovali pri zvezni vladi. Rusom je Figl obljubil, da bodo šolske razmere urejene do jeseni leta 1957, medtem ko je na oktobrskem posvetovanju obljubil, da bodo urejene do konca leta 1956. Edino pravilno bi seveda bilo, da bi zavezniki rok za pritožbe po-

SLOVENC

doma in po svetu

JUBILEJ AKADEMSKE FOLKLORNE SKUPINE »FRANCE MAROLT«

Te dni je praznovala akademska folklorna skupina »France Marolt« 20. obletnico svojega obstoja. Pred 20 leti je nekaj več kot 20 študentov sklenilo sebi v razvedrilo in skladatelju Francetu Maroltu na ljubo ustanoviti folklorno skupino. V živem stiku z občinstvom naj bi družno pomagal ohranjati slovenske ljudske plesce. Takšna je bila misel neutrudnega zbiralca in zapisovalca narodnega blaga Marolta. Potem ko je moral končati France, je poprijela Tončka Maroltova.

Skupino, ki šteje z orkestrom okoli 90 članov, pripravlja za nastope prof. Mirko Ramovš v tesni povezanosti z narodopisnim inštitutom v Ljubljani, vodstvo pa je v izkušenih rokah univ. docenta Romana Povšeta. Maroltovci imajo danes za seboj že 1000 nastopov doma in v tujini. Konec junija bodo nastopili v Gardi (Gardsko jezero), ko prirejajo tam konzularni dan. V tujini so jih gledali že v Italiji in Sovjetski zvezi; najpomembnejša pa bo turneja po Evropi in Afriki. Začela se bo v začetku julija v Zahodni Nemčiji, se nadaljevala v Franciji, Belgiji in Nizozemski in se končala konec julija v Tuniziji.

REVIJA GLASBENIH ŠOL V LJUBLJANI

Po uspelem in kvalitetnem nastopu komornih ansamblov in orkestror glasbenih šol so se pred kratkim predstavili solisti iz naslednjih glasbenih šol: Vič-Rudnik, Rakek, Domžale, Trbovlje, Idrija, Kamnik, Ribnica in Šiška-Bežigrad. Nastopili so mladi violinisti, pianisti, pevci, pihalci, trobilci in kitaristi. Revija pod naslovom »Srečanje mladih instrumentalistov in pevcev« je bila v dvorani zaveda za glasbeno in baletno izobraževanje, Ljubljana, Vegova 7.

VESTI IZ KANADE, BELGIJE IN AVSTRIJE

Na Slovenskem letovišču v Torontu je že od 26. maja sem prav živahno. Tega dne so ga odprli za letošnjo sezono s sv. mašo. Tam bo 16. junija tudi procesija sv. Rešnjega Telesa, a 7. julija bodo priredili »katoliški dan«, ki bo ves posvečen velikemu slovenskemu škofu in misijonarju Frideriku Baragi.

V Belgiji je bil pretekli mesec v Eisdeni in Waterscheju »mladinski dan«. V Eisdeni in Zwartbergu so ustanovili slovensko šolo, ki lepo uspeva; obiskuje jo lepo število slovenskih otrok.

Sveta stolica je za Tirolsko in Predarlško v Avstriji imenovala slovenskega dušnega pastirja v osebi cistercijanskega patra g. Štefana Kržišnika iz Stamsa. G. opat Fiderer, bivši prior v samostanu v Stični, ga je prav rad dal na voljo za dušno pastirstvo med slovenskimi izseljenci. Tako imajo Slovenci v Avstriji poleg g. Hafnerja v Gradcu ter g. Miklavčiča v Špittalu sedaj tri slovenske duhovnike za naše izseljence.

VEČER SAMOSPEVOV TENORISTA MITJE GREGORAČA

V soboto, 1. junija, je Društvo slovenskih skladateljev priredilo večer slovenskih samospevov. Nastopil je znani koncertni pevec-tenorist Mitja Gregorač, na klavirju pa sta ga spremljala profesorja Marjan Lipovšek in Pavel Šivic. Kot je ob tovrstnih prireditvah običaj, je razstavljal svoje grafike akademski slikar Bogdan Borčić.

Leto 1957

22. Ne da bi čakal novih zakonov, je dr. Drimmel dne 9. 5. 1957, dve leti po podpisu državne pogodbe, dekretiral slovensko gimnazijo in s tem priznal, da za izpolnitev člena 7 niso potrebni novi zakoni. Sprva se je sicer izgovarjal, da je tak zakon potreben, a slovenske organizacije so g. prosvetnega ministra opozorile na razsodbo najvišjega državnega sodišča, da je besedilo državne pogodbe samo po sebi že zakon. Vendar je po tem opozorilu preteklo še eno leto do dekretiranja gimnazije.

Slovenska gimnazija je doslej največji sad prizadevanja koroških Slovencev za uresničitev člena 7 in najlepša poteza zvezne vlade do manjšine. V 10. letu obstoja ima 400 učencev. (Dalje prihodnjic)

GORENCE

Iz naše vsakdanjosti nas je dvignila »materinska proslava« na zadnjo majniško nedeljo. Že dolgo vrsto let je nismo imeli, zato smo bili tembolj veseli, da nas je obiskala farna mladina iz Vogrč in naše matere in nas vse razveselila s tako lepo in prisrčno prireditvijo.

Namesto rož so nam trosili pesmice, preproste, pa so nam šle do srca, ker so naše. Slišali smo pa tudi nove, moderne, ki na nov prijeten način hvalijo Boga. Peli so slovenske in nemške pesmice in smo lahko opazili, kako dobro obvladajo otroci oba deželna jezika.

Zelo so se otroci in ob njih še odrasli razživel ob igri »Pavelčkova piščalka«. Videli smo, da Pavelčku ne prinесе sreče velika kraljevska čast in ne bogastvo, ki ga tatovi pokradejo, ampak življenje pri gamicami. Poslušali smo lepo petje vil, gledali rajanje in palčke z dolgo brado in otroke, ki so ušli od doma in kaj jim palčki zagodejo.

Zadovoljni smo odhajali od tako dobro pripravljene prireditve in vsi hvaležni vogrški farni mladini z njenim dušnim pastirjem, da so obiskali pozabljene Gorenče in pripravili tako kulturno bogato popoldne. Vabimo vas, le še pridite!

V nedeljo, na praznik Presvete Trojice, smo imeli slovesnost prvega sv. obhajila. Dež nam je nagajal, pa v cerkvi je bilo prav lepo. Sv. mašo in nagovor na odrasle in otroke je imel katehet naših otrok, g. Vinco Zaletel, otroke pa je doma pripravil še domači g. župnik. Bilo je 15 prvoobhajancev, eden pa, sin šolskega ravnatelja, je prav tedaj zbolel; dobil je pljučnico. V župnišču pa so se prvoobhajanci pokrepčali po slovesnosti še s telesnimi dobrdami.

VOGRČE

Vogrče so tako imenitne, da kar štiri velike ceste vodijo iz Celovca k nam. Ena gre preko Velikovca in kazaške elektrarne, po tej se najraje vozimo. Druga gre preko Velikovca, Rude in Lipice, kjer je treba paziti, da se na strmih ovinkih ne zvrneš v Dravo. Tretja je preko Sinče vesi skozi Dobravo, kjer lahko med potjo gobe in črnic nabirate in kjer so včasih roparji strašili. Četrta je preko Dobrle vesi in Pliberka. Tam greste z glavne ceste Pliberk—Labot na drugo cesto, s te na tretjo in s te na četrto in se je že marsikomu zmešalo, da je iskal Vogrče tam po Podjuni. Zato je na posredovanje podžupana cestna uprava napravila na cesti Pliberk—Sinča ves kaži pot za Vogrče, toda odstranila ga je na drugem razpotju in zopet so tuji v skrbeh, ali naj se odločijo za »Ruden« ali »Replach«. Če jih asfaltirana cesta zapelje in se odločijo za »Replach«, imajo to srečo, da pridejo tudi v Vogrče.

Nekdo je takole svetoval nekemu, ki je vprašal, kako se pride v Vogrče: »Pelji se na Blato in če boš zašel, prideš v Vogrče.« Res pride sedaj več nepričakovanih potnikov — tujcev v Vogrče in ko pridejo v to velemesto, kjer je konec poti, razočarani sprašujejo, kje se pride dalje, tja in tja ...

Pravzaprav je ta način najboljše pospeševanje tujkega prometa, kar je danes ideal vseh občin in tolikih ljubiteljev šilinga in tujih valut, le škoda, da v Vogrčah nimamo nobenega hotela, ne restavracije in nobene hiše z vabilom: »Zimmer frei«, zato ne moremo od teh zašlih tujcev izvesti denarja. Imamo pa dve hiši popolnoma prosti: kajža rajnega štefeja sredi vasi in Černičeva bajta tam doli na polju. Morda se bo kdo zavzel za uboge tuje in jim preskerbel vsaj prenočišče v obeh praznih hišah, da bo tudi pri nas »Fremdenverkehr«.

Bo že najbolje, da cestna uprava napravi vsaj še en napis, ki pove, kje naj se z lipiške ceste zavije v Vogrče in da ne bo voznikov zapeljala asfaltirana cesta tja, kamor nočejo priti. To je malenkost, ki bi stala le cca 200.— šil. Sedaj ni nevarnost, da bi kaži poto kdor poškodoval. To je bilo prej, ko je bil na poti Dob—Vogrče dvojezični napis. Kaj takega pa nekateri nestrpnosti, ki bi raje imeli narisan »Hakenkreuz«, ne prenesejo, zato so ga vedno sprosti uničili. Sedaj pa je mir ...

SENTJANŽ V ROŽU

Dne 13. majnika je umrla gospa Uršula Mešnik iz Šentjanža v 82. letu starosti. V začetku leta jo je neozdravljiva bolezen priklenila na posteljo, iz katere jo za smrt pobrala in smo jo dne 15. majnika ob veliki udeležbi znancev in sorodnikov položili na

Pri nas na Koroškem

šentjanško pokopališče k zadnjemu počitku.

V zadnji vojni se je rajna z družino preselila iz kanalske doline v našo občino, kjer so kupili potem po vojni majhno hišico in si tam ustanovili domovanje. Rajna je bila, čeravno jo je že trla starost, vselej veslega obraza in dobre volje, pridna kot čebelica in dobra vzgojiteljica svoje družine.

V hladnem grobu se bo odpočila od vseh njenih del in skrbi za vselej. Možu in otrokom naše sožalje.

Dne 5. junija, pa je zajela vso faro žalostna novica, da si je vzela življenje v valovih Drave Adelheid Müller, pd. Deli Krajovčinja iz Šentjanža. Isti dan se je odpeljala od doma z namenom, da gre obiskat svojo mater v Podgoro, izstopila pa je že pri humperškem mostu iz avtobusa in se v nepreglednem trenutku spustila čez ograjo mostu v valove Drave. Dobili so jo tri dni navrh na jezu elektrarne v Kazazah. Kaj je revo gnalo v smrt se ne ve natančno, bila pa je letos parkrat v bolnici in kakor je sama večkrat izjavila, se ji je zdravje le slabšalo. To je bil najbrž vzrok, ki jo je tlačil, da je izgubila živce. Zapustila je moža in dva otroka, ki bodo sedaj zelo pogrešali ženo, oziroma mamicco. V 49. letu sta

skočni melodiji veselih godcev gibčno brusila pete. Bilo je že precej čez polnoč, ko smo se odločili za konec. Petelin je zapel, počitek je bil kratak.

SVEČE

Pri Štuharju v Svečah so ostali brez mame. V sredo, pred praznikom presvete Rešnjega Telesa, smo jo ob velikem številu žalujočih sorodnikov, sosodov, znancev spremljali na sveško pokopališče. Pred hišo in na pokopališču so ji zapeli cerkveni pevc.

Zelo bodo pogrešali pri Štuharju blago mamo. Vse je znala tako urediti in voditi, da je bila v družini vedno zadovoljnost. Zelo radi so se imeli pri Štuharju. Mati je bila tista, ki je kot toplo sonce obsevala vse s svojo ljubeznijo. Bila je dobra sosedka, pridno je delala in rada molila. Ni čudno, da je materina bolezen zelo zaskrbelo moža in oba sinova. Marija Sottovia, pd. Štuharjeva mati, je začela pešati; niso ji mogli pomagati ne v bolnici; niti doma ji niso mogli odvzeti bolečin.

Ko je ležala na mrtvaškem odru, vsa med rožami, stara še ne čisto 55 let, je mož Peter povedal, da so l. 1934 na isti dan ležali na

POD GESLOM

„S POGLJEDOM NA JUTRI“

p r i e d i

Strokovna šola za gospodinske poklice šolskih sester v št. Petru pri št. Jakobu v Rožu v nedeljo, dne 23. junija, ob pol treh popoldne

ZAKLJUČNO AKADEMIJO

s peštrim sporedom.

Od sobote popoldne ob 14. uri bo odprta razstava kuharskih, šiviljskih in drugih izdelkov.

V upanju, da vas bomo mogli pozdraviti med svojimi dragimi gosti, vam kličemo:

Na veselo svidenje!

Učenke in učiteljice.

rosti smo jo ob veliki udeležbi žalnih gostov, dne 10. junija, položili k zadnjemu počitku na šentjanško pokopališče, kjer so se domači g. župnik Vošnjak v imenu žalujočih in lepih tolažilnih besedah poslovili od nje. Ob slovesu od doma pa ji je zaigrala godba iz Bistrice v slovo.

Žalujočemu možu in otrokoma naše globoko sožalje.

PODSINJA VES

(75-letnica gasilskega društva)

Na praznik sv. Rešnjega Telesa je gasilsko društvo iz Pošinj vesi proslavilo 75-letnico svojega obstoja, hkrati so blagoslovili novo moderno brizgalno. Gasilski dom sredi vasi je bil lepo okrašen in že od ceste je bilo videti, da se tukaj obhaja nekaj izrednega. V popoldanskih urah so se zbirali ljudje, stari in mladi, tudi veliko gasilcev iz sosednjih vasi, da prisostvujejo temu lepemu slavlju.

Ob 14. uri je otvoril proslavo moški pevski zbor iz Šentjanža in Podsinja vesi z lepo pesmijo: »Iz stolpa sem ...«. Nato se je pričela blagoslovitev nove brizgalne, katero je izvršil g. župnik Vošnjak. V obeh deželnih jeziki je bilo razložil pomen te lepe slovesnosti. Nato je stopil za govorniško mizo načelnik gasilskega društva iz Podsinja vesi Mikl Blatnig in nam tolmačil razvoj društva od zibelke, torej od leta 1893 do današnjega dne. V kratkih besedah je pozdravil vse navzoče v imenu občine župan Josef Weiss in dal pobude gasilcem za nadaljnje skupno delovanje. Sledili so še govori, nazadnje so nam pa gasilci iz Podsinja vesi in Šentjanža pokazali, kako pomagati prebivalstvu in bližnjemu v primeru požara.

Vreme nam na ta dan ni bilo naklonjeno, temni oblaki so se valili čez Rož in bilo je hladno. Kljub temu smo zvečer napolnili prostore Gašperjeve gostilne in pri dobri kapljici nadaljevali zabavo. Povezane v lepo domačo pesem so potekale nočne ure nam starejšim, mladina pa si je ob po-

mrtvaškem odru njegov oče, l. 1935 na isti dan pa njegova mati. Njegova žena je že tretji mrlič na parih 12. junija.

Težko izgubo naj možu Petru in sinovoma Lojzu ter Pepiju pomaga preboleti zavest, da je mati rešena trpljenja in da ji bo Bog v večnosti bogato poplačal vso njeno ljubezen in skrb. Naj blaga rajna počiva v miru!

Avstrijska televizija

PETEK, 21. junija: 10.00 Televizija v šoli: Kot gost pri Fritz Hochwälderju — 10.30 Azijske miniature (drobne slike). Srečanje z jogiji in indijskimi bogovi — 11.00 Program za delavce: Pohujšanje — 18.00 Ivan in Helena. Tečaj francoskega jezika — 18.20 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 18.25 Kratka poročila — 18.30 Podoba Avstrije — 18.56 Reklama — 19.00 Tajno naročilo za Johna Drakeja — 19.21 To vas bo gotovo zanimalo; nasveti za konec tedna — 19.27 Pregled programa in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Reklama — 20.15 Casovni ventil. Kabaretna aktualna oddaja z Gerhardom Brounerjem in Petrom Wehlerjem — 21.30 Prometni pregled. Oddaja v službi prometne vzgoje; sestavlja Fritz Senger — 22.30 Čas v sliki — 22.30 Glasba pred polnočjo. Ludwig van Beethoven: Koncert za klavir in orkester v e-molu, op. 37.

SOBOTA, 22. junija: 16.45 Za otroke od 11. leta dalje: Daktari — 17.35 Za družino: Na knjižni polici — 18.00 Od tedna do tedna — 18.20 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 18.25 Kratka poročila — 18.30 Dober večer, reče v soboto Heinz Conrad — 18.56 Reklama — 19.00 Družina Feuerstein; risarski film — 19.27 Pregled programa in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Razlaga dr. Huha Portischa — 20.09 Reklama — 20.15 Neposredni prenos hessenskega radia: Nekdo bo prvi — 22.00 Športni žurnal — 22.35 Čas v sliki — 22.45 Naš nočni program: Destry jezdi zopet; film iz življenja na Divjem zahodu.

SOBOTA, 23. junija: 17.00 Za mladino od 14. leta dalje: Stik — 17.10 Brez nagobčnika — 18.00 Za družino: Jean Skriptom — 18.25 Naša lahko noč

oddaja za male otroke — 18.30 Veselje ob glasbi — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Športni pregled — 20.10 Kristjan v času — 20.15 Neposredni prenos bavarskega radia: Črna sonce; televizijska igra — 21.55 Vroč četrt ure (11. nadaljevanje) — 22.10 Čas v sliki in konec oddaje.

PONEDELJEK, 24. junija: 18.00 Ivan in Helena. Tečaj francoskega jezika — 18.20 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 18.25 Kratka poročila — 18. Podoba Avstrije — 18.56 Reklama — 19.00 Zaljubljen v čarovnico (12. nadaljevanje) — 19.27 Pregled programa in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Reklama — 20.15 Z dežnikom, čarom in polcilindrom — 21.05 Predal 7000 — 21.15 Šport v ponedeljek — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Posebno za vas: Revija in konec oddaje.

TOREK, 25. junija: 18.00 Walter in Connie; tečaj angleškega jezika — 18.20 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 18.25 Kratka poročila — 18.30 Človek v prostoru — 18.56 Reklama — 19.00 Francoski šanson (14. nadaljevanje) in toto pregled — 19.27 Pregled programa in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Reklama — 20.15 Neposredni prenos bavarskega radia: Kaj sem? Veselo ugibanje — 21.00 Tovarišica; televizijska igra — 22.00 Čas v sliki — 22.10 Z našimi najboljšimi priporočili in konec oddaje.

SREDA, 26. junija: 10.00 Televizija v šoli: Pogled z okna: Da, za mojih časov — 11.00 Program za delavce: Lahko se smejete — 11.45 Šport v ponedeljek — 17.00 Za otroke od 6. leta dalje: Gašperček in medvedek — 17.35 Za otroke od 11. leta dalje: Lassie — 18.00 Za družino: Pri cvetličnem doktorju — 18.20 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 18.25 Kratka poročila — 18.30 Kulturne aktualnosti — 18.56 Reklama — 19.00 Kuhinja v televiziji — 19.27 Pregled programa in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Reklama — 20.15 Psycho, kriminalna drama — 22.00 X minus 32. Utopije (namišljen svet), analize (razčlenjevanja) prognoze (napovedi) — 23.00 Čas v sliki in konec oddaje.

ČETRTEK, 27. junija: 10.00 Televizija v šoli: Kemija nafte — 10.30 Preizkušeno in pregledano — 11.00 Diplomirani telesni vzgojitelj — 11.30 Azijske miniature; indijske vsakdanjosti — 12.00 Na razstavi: Picasso — 18.00 Počitnice v Italiji; tečaj italijanskega jezika — 18.20 Naša lahko noč oddaja za male otroke — 18.25 Kratka poročila — 18.30 Športni kaleidoskop — 18.56 Reklama — 19.00 Super Max (12. nadaljevanje) — 19.25 Pregled programa in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Reklama — 20.15 Liliomfi; glasbena komedija — 21.50 Jour fixe z Wolfgangom Krausom — 22.50 Čas v sliki in konec oddaje.

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODVAJE

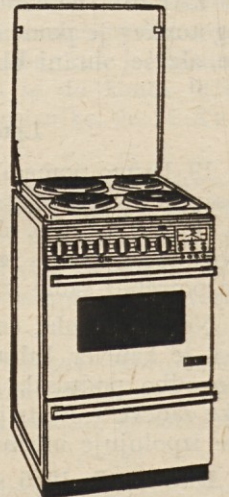
NEDELJA, 22. 6.: 7.00 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 23. 6.: 14.15 Poročila, vreme, objave, pregled sporeda. Za našo vas. — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem. — TOREK, 24. 6.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Od tedna do tedna na Koroškem. Športni mozaik. — SREDA, 25. 6.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Franc Kalister: Oh, ta avto (I). — ČETRTEK, 26. 6.: 14.15 Poročila, vreme, objave. — Prijetno je ... (Mali slovenski ansambli). Malo pomislimo (Darina Konc: Družinska tragedija). — PETEK, 27. 6.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Planine sončne, ve moj raj ... (A. Blažej: Od Kranjske gore do Vršiča). I. Kulturna panorama. — SOBOTA, 28. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 14.00 Mali recital.

Električni štedilnik s tremi ploščami kljub zvišanju cen samo kratek čas S 2290,—

Vam nudi Kauthof

Valentin in Angela Blažej

Libuče - Pliberk tel. 04235-394 (noč. št. 302)

Ljubljanska drama v Celovcu

Vsem Slovencem in vobče ljubiteljem dramske umetnosti naznanjamo, da bo v ponedeljek, 1. julija, gostovala v celovškem Mestnem gledališču ljubljanska Drama »Goldonijeva komedija «Primorske zdrabe» (Liebeshändel in Chiozza). Gostovanje slovenskih dramskih umetnikov bi moralo biti, kot smo v našem listu v aprilu poročali, že 13. junija, pa so ga morali preložiti zaradi obolelosti člana v ansamblu na 1. julij.

Zborovanje ravnateljev podružnic 'Zürich-Kosmos'

Obnavljanje važnih vprašanj zavarovanja — Zvezni predsednik Franz Jonas kot častni gost

Prejšnji teden je pred zdraviliškim hotelom „Warmbader Hof“ v Beljaških Toplicah (Warmbad Villach) poleg državne in deželne zastave visela tudi zastava znane zavarovalne družbe „ZÜRICH-KOSMOS“.

Vzrok temu je bilo zborovanje ravnateljev vseh deželnih podružnic pod vodstvom vodje osrednje organizacije ravnatelja U. Ma. Celotno državno predsednik Franc Jonas, ki se mudi v

omenjenih toplicah na zdravljenju, ni hotel pustiti ter prilike neizrabljene in je prišel na zborovanje ter je navzoče pozdravil s prisrčnimi besedami.

Ob otvoritvi je ravnatelj koroške podružnice

Udeleženci med zborovanjem za konferenčno mizo

Foto: Wiedergut

Nasveti za delo v juniju

Mesec junij je normalno za 4° C toplejši kot maj. Srednja mesečna temperatura je okrog 18° C. Junija so možne še močne ohladitve, sredi junija so se nočne temperature znižale na 2–4° C.

Navadno je junij precej deževen; povprečno dežuje vsak drugi dan. Mesečna vsota padavin je 130 do 160 mm.

POLJEDELSTVO

Pridelovalci semenske pšenice naj upoštevajo težnjo odkupnih žitnih podjetij, ki vedno bolj zahtevajo zrnje kakovostnih sort, predvsem bezostaje. Zato naj posvetijo še posebno skrb semenskim posevkom takšnih sort.

Proti koncu junija bo kuruza tako velika (tri četrta metra), da ji bo treba dognojiti. Izmed skupaj 80 do 120 kg čistega dušika naj bi ob tem dognojevanju pognojili posevek z dve tretjini do tri četrte količine, to je s 55 do 85 kilogrami na hektar.

Krmilni pesi dognojimo z dušikom neposredno, predtem, ko listje zapre vrste. Vedeti moramo, da je pesa velik porabnik tega hranila, zato dajmo skupaj (od setve do zadnjega dognojevanja) vsaj toliko čistega dušika kot kuruza.

Ker bo letos prvi odkos na travnikih pičel zaradi suše, je zelo pomembno dognojevanje po prvi košnji. Takoj po prvi košnji potrosite travnike s 100 do 150 kg nitromonkala na hektar. Enako priporočilo velja tudi za travnodeteljne mešanice.

VRTNARSTVO

Gredice in njive, iz katerih smo že pobrali prvo zelenjavo, pripravimo za setev in saditev poznih vrtnin.

Pozno belo in rdeče zelje ter ohrovt lahko sadimo vse do konca junija; prav tako se bosta še zadovoljivo razvila cvetača in brstični ohrovt. Por bomo sadili v 15 cm globoke jarčke z razdaljo 30 cm. V jarčke vsakih 15 do 20 cm posadimo sadiko pora, ki smo ji korenine prikrajšali. Poru avgusta do oktobra večkrat prisujemo. Paziti pa moramo, da ostane srce prosto zemlje.

Glavnato solato sorte: atrakcija, hrastolistno in zgodnje sorte kolerabice vedno znova še sadimo in sejemo.

Setev nizkega fižola za stročje bo dala v sredi septembra obilen pridelek. Za to so primerne zgodnje sorte kot saxa, toperop itd.

Izmed korenčnic sejemo junija rdeči korenček in rdečo peso. Ta setev nam da zelo okusne in nežne korenine.

Vedno znova lahko sejemo redkvico kot vmesni posevek, saj je priljubljena v vseh letnih časih. Če skrbimo, da je zemlja ena-

komerno vlažna, dobimo hitro okusne redkvice.

Sejemo pozno špinac. Na setvenice pa sejemo od junija do avgusta endivijo, predvsem zeleno ekariol.

Sadike rdeče pese posadimo, kjer je že prazen prostor.

Ves junij je čas za setev radičev. Za siljenje pozimi sejemo sorte, verono, kastelfranko, traviški witlof in druge. Sejemo jih v vrste, 30 cm narazen, do 2 cm globine. V vrsti jih redčimo na 10 do 15 cm narazen.

V tem mesecu osipavamo vrsto vrtnin kot grah, fižol, kapusnice, paradižnik, papriko, kumare in delno por. Osipana rastlina razvije več stranskih korenin in tako lahko sprejema več hranilnih snovi iz zemlje.

Vsaka ovira rasti kumar povzroči grenkobo plodov. Skrbeti moramo — da ni zemlja presuha, da ne zalivamo s premrzlo vodo (pod 20 stopinj C), da pri trganju ne

Darujte za Mohorjev dijaški dom!

obračamo in ne poškodujemo vreč. Pri enakomernem zalivanju kumar po jarkih ne bo grenkih plodov.

Vsakihi osem dni potrgamo paradižniku zalistnike, da vzgojimo enostebelne ali dvo-stebelne rastline. Grmičastih sort ne pinciramo. Pri namakanju pazimo, da ne zmočimo listov, kar povzroča hitrejši razvoj plesni. Da ne nastopi plesen, škropimo z enim izmed fungicidov v navadni gostoti vsakih 14 dni.

Beluše prenehamo rezati, da ne oslabimo preveč korenin. Nasad okopljemo in pognojimo. Prav tako ne trgamo več listja rabarbaré, saj so že olesneli in brez okusa. Cvetne poganjke redno odstranjujemo.

Kaj bomo delali junija v sadnih nasadih

Junija dozorevajo srednjegodnje in pozne češnje, zgodnje breskve in ribez. Tudi pri drugem sadnem drevju se plodovi že razvijajo. Razen varstva pred boleznimi in škodljivci v sadovnjakih tedaj ni veliko dela.

Pri mladem drevju skrbimo, da plevel in trava ne zarasteta kolobarjev okrog dreves ali pasov ob drevesnih vrstah. Po potrebi zemljo okopljemo in prerahljamo. Ravno tako po potrebi zemljo okopljemo v nasadih breskev, jablan in hrušk na šibkih vegetativnih podlagah. V nasadih z negovano ledino kosimo travo kadar doseže 10 do 15 cm. Pokošeno travo pustimo v sadovnjaku.

Mlademu drevju, kateremu še vzgajamo krošnje, pinciramo poganjke, ki so odveč in jih nismo odstranili že prej. Močne poganjke, iz katerih hočemo vzgojiti rodne veje, upogibamo v vodoravno lego.

Češnje, ki jih nameravamo prodati in morajo zdržati prevoz, obiramo, ko še niso popolnoma zrele in mehke, vendar so že lepo obarvane. Pri obiranju pazimo, da ne lomimo rodne lesa. Breskve za prodajo

obiramo, ko se zelena osnovna barva že preliva v rumeno in se posamezni plodovi že mehčajo. Junija zori tudi ribez. Obiramo ga v taki zrelosti, kakršno zahteva trgovina. Po navadi ga obiramo, ko je tretjina jagod še rdečih. Vmes ne sme biti zelenih jagod.

Jagode imajo občutljive plodove in moramo zato ravnati z njimi zelo pazljivo. Obiramo jih, ko so še trdne in pri mnogih sortah še niso docela rdeče. Tiste jagode nasade, ki jih nameravamo imeti še prihodnje leto, takoj po zadnjem obiranju pognojimo in okopljemo. Gnojimo s približno 15 do 20 kg nitromonkala, 10 kg superfosfata in 10 kg kalijevega sulfata na 10 arov.

Težave z novostmi

V Teksasu, v Ameriki so zgradili novo železnico, ki je niso bili vajeni ne ljudje ne živina. Dnevno se je dogajalo, da je vlak na progi povozil nekaj krav.

Eden izmed tamkajšnjih živinorejcev je postavil domačina za paznika, da bi pravočasno odganjal krave s proge. Naslednji dan pride vlak in spet povozil nekaj krav,

Edward Sch nabl po pozdravu udeležencev nakazal pomembnost tovrstnih seminarjev. Na dnevnem redu je bilo več važnih točk zavarovalno-tehničnega značaja. Poleg izčrpnega orisa sedanjega položaja na avstrijskem zavarovalnem trgu so prvenstveno obravnavali vprašanja postrežbe zavarovancev in vodenja zunanjih organizacij.

Ta vprašanja so posebno še zaradi tega važna, ker se je treba prav sedaj v začetku dopustov z zavarovanci o marsičem posvetovati. Pri tem se polaga važnost zlasti na osebno varstvo zavarovancev in na zavarovanje avtomobilov pri inozemskih potovanjih. Pa tudi zadostno zavarovanje stanovanj v času počitnic ni nič manj važno. Kajti dostikrat se zgodi, da so dopustniki ob vrnitvi domov razočarani, ker so pozabili pravočasno zavarovati stanovanje.

V zadnjem času so KOSMOS-zavarovalnice vpe-ljale v Avstriji kot novost tudi zavarovanje lastninskih stanovanj proti škodi zaupništva kot moderno skupinsko polico, in sicer ne samo zato, da svojim klientom nudi posebno varstvo, temveč tudi posebne prednosti.

ZÜRICH-KOSMOS velja kot širom sveta zelo izkušena zavarovalna organizacija ZÜRICH-skupine. Ta deluje s stranskimi podružnicami in svojimi lastnimi zavarovalnicami v 26 deželah po vsem svetu in v vseh strokah modernega zavarovalstva.

Tudi v Avstriji spada ZÜRICH-skupina med velika zavarovalna podjetja v državi.

paznik se pa še zmenil ni za to. Gospodar, ves hud, ga ošteje, zakaj ni odgnal krav s proge.

Čuvaj pa pravi:

»Ko sem videl, da gre vlak s koncem naprej, sem si mislil: Tako že ne more velike škode narediti. Če bi počez prišel — to bi bilo nekaj drugega! Tedaj bi bilo pa že treba nekaj narediti, da ne bi vseh krav pomendral, pa še vaše hiše porušil.«

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Celovško Mestno gledališče bo imelo v naslednjih dneh sledeči program: V petek, 21. junija, bodo igrali in peli opereto Johanna Strauša Wiener Blut (Dunajska kri), opereto bodo predvajali zadnjokrat. — V soboto, 22. junija, priredi baletna šola Trude Haslinger-Linda Hoffmann plesni večer. — V nedeljo, 23. junija, ponovi baletna šola plesni večer. — Sreda, 26. junija: Die schöne Galathee (Le-pa Galateja), opereta Franza von Suppéja (premiera) in baletni večer z deli: Mozarta, Bizeta in de Falle; 21. predstava za M-abonma in GWG-sredo. — V četrtek, 27. junija uprizorijo celovski umetniki opereto Johanna Strauša Der Ziegeunerbaron.

Podjunski trgovski CENTER
bratje RUTAR & Co

Dobrla ves-Eberndorf

Hladilnike, pohištvo,
talne obloge in barve

Podjunska trgovska družba

Bratje RUTAR in Co. Dobrla ves

Telefon 04236-281

A&O-Preise

Preise, die sich sehen lassen können!

vom 21. bis 27. Juni 1968:

SAURE DROPS 7.20
herrlich erfrischend! 400-g-Beutel

HESPERIDEN-ESSIG 10.50
besonders ausgiebig! 2 FLASCHEN (à 0,5l)

Als A&O-Markenwaren empfehlen wir besonders:

A&O SONNENBLUMENÖL 14.60
zum Kochen, Braten, Backen! 1 Flasche (900g)

A&O japan. THUNFISCH 7.80
eine beliebte Delikatesse! 2 DOSEN (à 100g)

BA 25/68

Unverbindlich empfohlene, nicht kartellierte Richtpreise

Übrigens: ASO KAFFEE nicht vergessen!

Tisnikarjeva dela v Berlinu

Jože Tisnikar, slikar avtodidakt iz Slovenjega Gradca, se je odzval vabilu berlinske medicinske fakultete ter poslal na tamkajšnjo razstavo nekaj svojih del. V času, ko Tisnikarjeva razstava kroži po Nemčiji, je slikar prejel že vrsto ugodnih ocen kritikov in umetnostnih zgodovinarjev iz Zahodne Nemčije.

Gostilna - Penzion - Restavracija - Kopališče

HANS KUMMER

Srejach (Sreje) - Klopinsko jezero

Zgodovinski nastanek GOSTILNE ČUK moremo že več stoletij nazaj zasledovati. Iz nekdanje majhne podeželske točilnice ob stari gramozni jami je v teku časa nastal ob veliki pridnosti po-

dovršil svoje življenjsko delo. Njegova premočrtna pot, pridnost in njegov vzgledni smisel za družino so ga stalno spremljale skozi življenje. Hans Kummer st. je hkrati tudi že nad 40 let v

Auch hier wieder eine
FAEMA
ESPRESSO-MASCHINE
vom
Importeur
RADIO SCHMIDT
KLAGENFURT, Bahnhofstraße 22, Tel. 82-9-48

Tesarska dela:
Tesarski mojster **FRANZ SRIENZ**
Pudlach - Pudlas, telefon 0 43 56 / 237

Tudi tu točijo znane brezalkoholne pijače iz podjetja

BERNARD PIUK - Bluna - Africola
Kühnsdorf - Sinča ves 128, tel. 80 34

Ziegel vom
ZIEGELWERK

ANTON BRENNER

Schönweg i. Lav.
Telefon 0 43 58 / 236

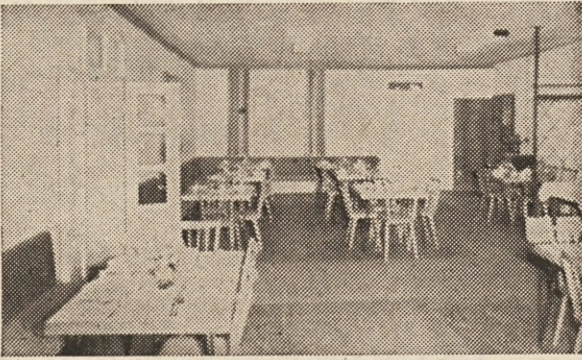
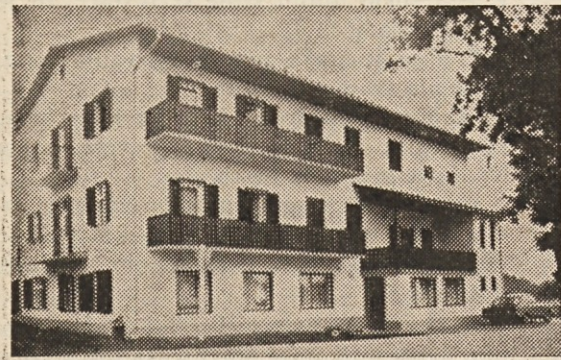
Sanitäre Installationen - Zentralheizungs- und Ölfuerungsanlage: Installationsunternehmen

KARL HARLANDER
Klagenfurt, Villacher Str. 4.
Telefon 82-6-62

SANTORA
K A F F E E

Repräsentiert in Kärnten durch
SPIRITUOSEN-FACHGROSSHANDEL
LINDNER
KLAGENFURT
DR.-PALLA-GASSE 4, TEL. 0422/85889

GUT
BESSER
Gösser

sestnika tujskoprometni obrat, ki mu je zares lahko v ponos.

GOSTILNA ČUK leži v lepi, prijazni vasi Sreje v osrčju lepe Podjune, komaj 12 minut pešhoje od Klopinskega jezera, in se je zato lahko poslužite za dopust tako spomladi kot tudi poleti in v jeseni.

Tesno je že povezana zgodovina tega obrata z razvojem tujskega prometa ob Klopinskem jezeru. L. 1902 je kupil Jakob Kummer staro, znano gostilno „ČUK“, katero je leta 1930 prevzel današnji lastnik, ugledni hotelir Hans Kummer st. V letih 1956 do 1961 je nastala nova zgradba hotela „Klopeiner See“, katerega je lani prevzel njegov sin Hans Kummer ml. Z dogotovitvijo prvotne gostilne „ČUK“ in pripadajoče depandanse je hotelir Hans Kummer st.

službi znanega podjunskega lesno-predelevalnega podjetja V. Leitgeb v Sinči vasi in je pri njem sedaj že nekaj časa namestnik vodje lesnolakupnega oddelka.

Koroška goste'jubnost je v Kummrovih gostinskih obratih na prvem mestu. Zato ne bo žal nikomur, ki bo v njih preživel svoj dopust, saj se mu bodo uresničile tozadevne želje in sanje. Zato: Na dopust na južno Koroško - jezerski raj avstrijskega juga

Auch hier die Südtiroler
Qualitätsweine der

Josef Hofstätter & Co

IMPORT-WEINKELLEREI
Villach, Dreschnigstr. 9, Tel. 41-62

Planung und Ausführung der gesamten Elektroinstallationen, Verteilerbau sowie Lieferung der Beleuchtungskörper und Elektrogeräte durch das

Elektrounternehmen
Horst Brodnig
9125 Kühnsdorf 158 / Ruf 8030

Dobava votlakov in stropnih kamnov

Friderik Wutej

betonski izdelki
Lauchenholz - Gluhi Is
9123 št. Vid v Podjuni
Telefon 0 42 39 / 34-60-06

Stavbna dela:

STAVBENIK FRANZ GOMERNIG

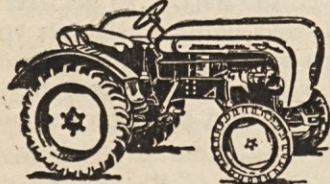
Stavbeno podjetje visokih, talnih in železobetonskih zgradb
Künsdorf - Sinča ves, tel. 0 42 32 / 80-85

STROH
hat
Niveau
EDELBRANDE-LIKORE
WEINBRAND

Kupujte pri tvrdkah,
ki oglašujejo
v našem listu!

Johan Lomšek strokovno podjetje

Št. Lipš, Tihoja 2
P. Dobrla ves
9141 EBERNDORF
Telefon 04237-246

vam nudi po zelo ugodnih cenah in plačilnih pogojih:

- kolesa in mopede - pralne stroje - radioaparate - televizorje - šivalne stroje - štedilnike - betonske mešalce - motorne žage - traktorje z vsemi potrebnimi priključki kot - pluge - brane - obračalnike in grablje - Hatzenbichler-kombinatorje in sadilce za krompir - sejalne stroje - trosilce za umetna gnojila - škropilnice ter - motorne kosilnice - silorezalce - parilne kotle - molzne stroje - kotle za kuhanje žganja - sadne stiskalnice - kakor tudi še vse za vas potrebne stroje - orodja in nadomestne dele.

An alle Autobesitzer!

Wir haben für Sie eine

vollautomatische Bürsten- waschmaschine

in unserem Betrieb installiert.

REINE WASCHZEIT 7 MINUTEN

Während Sie in unserem Espresso einen Mokka oder ein Getränk einnehmen, ist Ihr Fahrzeug gewaschen. Hierbei wird der Wagen shampooiert und beim zweiten Waschgang mit einem Glänzer und Konservierungsmittel versehen.

Washpreise, je na Wagengröße, S 30,- bis S 45,-

AUTOHAUS KAPOSI & Co.

KLAGENFURT, PISCHELDORFER STRASSE 219 TEL. 80-9-51

Televizija Ljubljana

PETEK, 21. junija: 17.50 Deček iz džungle - serijski film - 18.20 Mi mladi - 19.05 Brez parole - 19.35 Človek in kultura: Urbanizacija starih naselij - 19.55 Vijavaja - 20.00 TV dnevnik - 20.30 Cikcak - 20.35 Celovečerni film - 22.05 Zadnja poročila - Simfonični koncert.

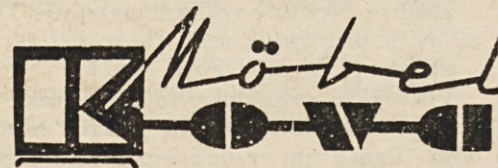
SOBOTA, 22. junija: 17.25 Praga: Nogomet Českoslovaška: Brazilijska - 19.00 Mladinski film - 19.20 Sprehod skozi čas - 19.45 Vijavaja - 20.00

Soboslikarske vaje sprejememo. Za hrano in stanovanje poskrbimo. Soboslikarski mojster

HANS SCARSINI

KLAGENFURT - CELOVEC,
Friedelstraße 37.

PROBLEME

HANZEJ KOVAČIČ
VILLACH - BELJAK, GERBERGASSE 6

JIH UREDI

40
LET
Tradicija
obvezuje!

TV dnevnik - 20.15 Karlovy Vary: Festival zabavnih melodij za zlat notni ključ - 21.45 A. S. Puškin: Stotnikova hči - 22.40 Vsako soboto - 23.05 Zadnja poročila.

NEDELJA, 23. junija: 9.10 Kmetijska oddaja v madžarščini - 9.30 Dobro nedeljo voščimo - 10.00 Kmetijska oddaja - 10.45 Spored za otroke - Nedeljsko popoldne - 18.55 TV kažipot - 19.15 Ilegala - serijski film - 19.45 Filmska burleska - 20.00 TV dnevnik - 20.45 Cikcak - 20.50 Zlati zadetek - 22.00 Športni pregled - 22.30 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 24. junija: 16.45 Kulturna panorama v madžarščini - 17.00 Poročila - 17.05 Mali svet - oddaja za otroke - 18.20 Kuharski nasveti: O rabi želatine v kuhinji - 18.50 Reportaža Skopje. - 19.20 Skrita kamera - 19.30 Novosti iz studija 14 - 20.00 TV dnevnik - 20.30 Cikcak - 20.35 Kulturne diagonale - 21.35 Oddaja resne glasbe - 22.05 Zadnja poročila.

TOREK, 25. junija: 18.30 Telesna rekreacija (okrepitev) - 18.50 Filmi za otroke - 19.05 V središču pozornosti - 19.55 Vijavaja - 20.00 TV dnevnik - 20.30 Cikcak - 20.40 Celovečerni film - 22.10 Zadnja poročila.

SREDA, 26. junija: 15.50 Otroški festival - 17.05 Madžarska oddaja - 17.20 Poročila - 17.25 Moj veter - lutke Sarajevo - 17.45 Kje je, kaj je - 18.00 Po Sloveniji - 18.15 Vijavaja - 18.20 Ne črno, ne belo - oddaja za otroke - 19.05 Glasbena

oddaja - 19.45 Vijavaja - 20.00 TV dnevnik - 20.30 Ne-znana Talijska - 21.45 Serijski film - 22.35 Zadnja poročila.

ČETRTEK, 27. junija: 17.10 Poročila - 17.15 Tiktak: Živali na koncertu - 17.30 Daljnogled - 18.00 Po Sloveniji - 18.15 Propagandna medigra - 18.20 Narodna glasba - 18.45 Reportaža - Titograd (Cetinje) - 19.05 Zabavno glasbena oddaja - 19.45 Vijavaja - 20.00 TV dnevnik - 20.30 Cikcak - 20.35 Trenutek 68 - 21.35 Baletna oddaja - 22.05 Zadnja poročila.

PETEK, 28. junija: 17.50 Serijski film za otroke - 18.20 Mladinski koncert - 19.05 Človek, znanost in proizvodnja - 19.35 Salon za smeh - 19.55 Vijavaja - 20.00 TV dnevnik - 20.30 Cikcak - 20.35 Celovečerni film - 22.00 Zadnja poročila - Simfonični koncert.

Ure in nakit v veliki izbiri pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvršim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro (tudi strto zlato).

